בנות כלאיים, יצורים פלאיים

במוזיאון חיפה לאמנות

תערוכה זו עוסקת בעולמה של בת־הכלאיים כדרך קיום אלטרנטיבית, המשקפת את הזהות הנזילה, הלא יציבה והמורכבת בשיח התרבותי העכשווי - כפי שמתארות הוגות פמיניסטיות בולטות כמו רוזי בריידוטי ודונה הארווי. בהקשר זה המושג "נוודוּת", שבו בריידוטי משתמשת, הוא שמה האחר של הנשיות, כמודל חיובי של תנועה ואי היקבעוּת - במובן של מסע מנטלי ולא גאוגרפי.

בתצלומים של בוריאנה רוסה מופיעה אישה מזרח־אירופאית בלבוש מערבי מוקפד על רקע בתים ישנים ומתפוררים, כתוצר כלאיים בין המשטר הקומוניסטי הישן לתרבות הקפיטליזם. יצירתה של אנה ים משקפת את הקיום הסובייקטיבי הנוודי, המגלם מצב תמידי של התהוות, כביטוי לעולמות התרבותיים שהיא נעה ביניהם לאחר שהגיעה לארץ מסברדלובסק בגיל שתים־עשרה. בתצלום דיוקן עצמי, בעת טיול משפחתי לים המלח, מרוח כתם אדום על פניה. זוהי שארית מהליפסטיק של אמה - זכר למורשת נשית המייצגת את העולם הרוסי.

גוף הרקדנית מגלם ערכים של דיוק והרמוניה. לרקדניות במיצב של מאירה גרוסינגר, הנראות כמעין יצורי כלאיים, אין חזוּת של רקדניות קלאסיות עם גוף אידיאלי אלא מראה מחוספס. הן עשויות נייר עיתון - חומר שנזרק לאחר שימוש - ונראות כנשים מבוגרות המאופרות בכבדות.

רועי ויקטוריה חפץ יצרה ברישומיה נשים טרנסג'נדריות מבוגרות, בתסרוקות מהודרות, עם עור מלא קפלים, קמטים ושוּמוֹת. הצגתן על גיליונות נייר חשופים מבליטה את הגוף המזדקן. החלק הכתמי, העמום, מעלה שאלות הנוגעות לגבולות הגוף. הדמויות הנשיות ממוקמות בזירה של עודפוּת, שבאה לידי ביטוי בגודלן העצום והלא אנושי בהיותן דמויות גדולות מהחיים.

לפי דונה הארווי, כולנו הפכנו למפלצות כלאיים אגדתיות, ל"סייבורגים" שהם שילוב של מכונות ואורגניזמים. אמן המדיה והמיצג האוסטרלי סטלארק מחבר את גופו לסייברספייס ומרחיב את היכולות האנושיות. הוא מרכיב משקפי וידיאו ואוזניות, וכך יכול לראות ב"עיניים" של מישהו בלונדון ולשמוע עם "אוזניו" של מישהו בניו יורק. שימוש באמצעי טכנולוגי מאפשר לו להניע את זרועו הימנית באופן בלתי רצוני. האירוע בוחן את החוויה של גוף עם פיזיולוגיה מפוצלת, הקשור לשלושה מקומות שונים. צלו של האמן, המוקרן על הקיר מאחור, יוצר כוריאוגרפיה של מחזה פנטום כימרי.

לפי הארווי, הכימרה, מפלצת מהמיתולוגיה היוונית שהיא הכלאה בין אריה, עז ונחש, היא מטפורה לשילוב של טכנולוגיה וביולוגיה. המונח "כימריזם" מתאר, בין היתר, בעל חיים המורכב מתאים עם מטען גנטי שונה.

הטוטמים הכימריים בעבודותיו של אסף רהט הם יצורי כלאיים שנוצרו בטכניקה של ליפוף ושזירה של חוטים באמצעות הדבקתם בדבק. רהט משנה את מבנהו של עמוד הטוטם המסורתי. הוא יוצר טוטמים מעגליים ואופקיים, השואפים לתנועה ולשינוי מתמיד. בתוך כך נוצר בתוכם מתח בין התחברות של יצור אחד עם משנהו לבין התנתקות ביניהם.

מצב הכלאיים, הקיום ההיברידי, מייצג את היכולת לדבר בכמה שדות, מנעדים וקולות בעת ובעונה אחת. בת הכלאיים, המפלצת והאחר, כפי שמיוצגים בתערוכה, מממשים את הסובייקט הנוודי הדינמי. הם מתוארים בתור זירה פלאית, המאפשרת התבוננות חדשה על הגוף.

אוצרת: רויטל סילברמן גרין

بنات هجينات، مخلوقات عجيبة

متحف حيفا للفنون

يتناول هذا المعرض عالم الهجينة كأسلوب معيشة بديل يعكس الهوية الفضفاضة وغير المستقرة والمعقدة في الخطاب الثقافي الراهن – كما تصفه أديبات فكر نسوي بارزات مثل روزي بريبدوتي ودونا هارفي. في هذا السياق فإن مصطلح "الترحال" الذي تستخدمه بريبدوتي هو الاسم الآخر للأنوثة بصفتها نموذج إيجابي للحركة وعدم التقوقع – بمعنى الرحلة المعنوية النفسية، لا الجغرافية.

تظهر في صور بوريانا روسا امرأة شرق أوروبية بلباس غربي مهندم على خلفية بيوت قديمة ومتآكلة كناتج هجين بين النظام الشيوعي القديم وثقافة الرأسمالية. عمل آنا يام الإبداعي يعكس الوجود الذاتي المترحل الذي ينطوي على حالة مستديمة من التكوين، كتعبير عن العوالم الثقافية التي تنقلت بينها بعد وصولها إلى البلاد قادمة من سيبردلوبسك في الثانية عشرة من عمرها. في الصورة بورتريه شخصي أثناء رحلة عائلية إلى البحر الميت وعلى وجهها ممسوحة بقعة حمراء. وهذه بقية أحمر شفاه أمها – ذكرى التراث النسوي الذي يعكس العالم الروسي.

جسم الراقصة يجسد مبادئ الدقة والتناغم. فالراقصات في الإنشائية التي أبدعتها مئيره غروسينجر، حيث تبدون كمخلوقات هجينة، لا يتخذن هيئة الراقصات التقليديات ذوات الأجسام المثالية، إنما هيئتهن تنم عن مظهر الخشونة. فهن مصنوعات من ورق الجرائد – مادة يتم رميها بعد استعمالها – ويبدون كنساء تقدم بهن العمر ويكسوهن ماكياج ثقيل.

روعي فيكتوريا حيفتس أبدعت في رسوماتها نساء مغايرات الهوية الجنسية بالغات في السن وتسريحات شعورهن أنيقة وبشراتهن مليئة بالتجاعيد والشامات. وعرضعن على ورق جرائد مكشوف يُبرز أجسادهن الشائخة. والجزء المبقع، الضبابي يثير تساؤلات بخصوص حدود الجسد. الشخصيات النسوية موضوعة في مجال الأولوية المنعكسة في أحجامهن الهائلة وغير البشرية لكونهن شخصيات عظيمة.

باعتقاد دونا هارافي فقد تحولنا كلنا إلى وحوش هجينة أسطورية، أشبه بمخلوقات "السايبورغ" التي تجتمع فيها الآلات والكائنات الحية. فنان الإعلام والإنشائيات الأسترالي ستلارك يربط جسمه بفضاء السايبر ويوسع حدود القدرات البشرية. فهو يضع نظارات فيديو وسمّاعات، ما يتيح له أن يرى "بعيون" شخص في لندن وأن يسمع من خلال "أذني" شخص في نيو يورك. استخدام الوسيلة التكنولوجية يتيح له تحريك ذراعه اليمنى بطريقة لا إرادية. والحدث يتفحص تجربة الجسد مع الفيزيولوجيا المتشعبة المتصلة بثلاثة أماكن مختلفة. وظل الفنان المنعكس على الحائط في الخلف يخلق تصميم رقص لمسرحية كميرا (مخلوق أسطوري يوناني). والكميرا كما يعتقد هارافي، هي وحش من الأساطير اليونانية لها رأس أسد، جسد عنزة وذنب أفعى، هي بمثابة استعارة للدمج بين التكنولوجيا والبيولوجيا. مصطلح "الكميرية" يصف من جملة ما يصفه حيوان مكون من خلايا ذات شحنات وراثية مختلفة.

الطواطم الكميرية (كيانات رمزية) في أعمال أساف راهط هي مخلوقات مهجنة تم خلقها بتقنية تلفيف وتجديل الخيطان من خلال إلصاقها بغراء. راهط يغير مبنى عمود الطوطم التقليدي. فهو يُبدع طواطم دائرية وأفقية تطمح إلى الحركة والتغيير الدائم. ومن خلال ذلك ينشأ بداخلها توتر ما بين اتصال مخلوق مع آخر وبين انفصالهما عن بعضهما.

حالة الهجنة والحياة المُهجنة تعبر عن القدرة على الكلام في عدد ن المجالات والأطياف والأصوات في آن واحد. الهجينة والوحش والآخر كما تم عرضها في المعرض تحقق الذات المترحلة المتحركة. إنها موصوفة بكونها ساحة عجيبة تتيح لنا تأملاً جديداً في الجسم.

أمينة المعرض: رفيتال سلفرمان جرين

Hybrids, Creatures of Wonder

Feminism in the Age of Transnationalism at Haifa Museum of Art

This exhibition explores the world of the hybrids as an alternative existence reflecting the fluid, unstable, and complex identity of woman in the contemporary cultural discourse, as described by prominent feminist thinkers such as Rosi Braidotti and Donna Haraway. In this context, the idea of the "nomad," used by Braidotti, is another name for the feminine. It serves as a positive model of movement and impermanence, denoting a mental, rather than a geographical journey.

The photographs of Boryana Rossa depict an Eastern European woman dressed in elegant Western clothing, shown against the background of old and decrepit houses. She constitutes a hybrid between the old Communist regime and the new capitalist culture. The nomadic subjectivity, according to Braidotti, embodies a perpetual state of being. This nomadic subjective existence is reflected in the work of Anna Yam, who moves and travels between languages, nationalities, cultures, ever since arriving in Israel from Sverdlovsk at the age of twelve. In a self-portrait from a family trip to the Dead Sea, a red spot sullies her face. It is a trace of her mother's lipstick - a memory of the feminine legacy representing the Russian world.

The dancer's body represents the values of precision and harmony. The dancers in the installation by Meira Grossinger, which seem like hybrid creatures, do not have the appearance of classical dancers with an ideal body; rather, their appearance is rough. They are made of newspapers - a material that is disposed of after use - and look like old women wearing heavy make-up.

In her work, Roey Victoria Heifetz creates portraits of elderly transgender women with elegant hairdos and skin full of folds, wrinkles, and moles. The presentation of these figures on exposed paper sheets emphasizes the vulnerability of the aging body. The drawings' blurred stains raise questions regarding the body's boundaries. These feminine figures are placed in a realm of superfluity, expressed in their huge, inhuman size - as figures that are larger than life.

According to Donna Haraway, we have all become legendary hybrid monsters, "cyborgs" that are a combination of organism and machine. Australian artist Stelarc connects with cyberspace, expanding his human capabilities. He wears video glasses and earphones, enabling him to see through the "eyes" of someone in London and hear through the "ears" of someone in New York. The use of a technological invention enables him to move his right arm involuntarily. The work explores the experience of a body with a split physiology, linked to three different geographical locations. The artist's shadow, projected on the wall behind him, performs the choreography of a chimeric, phantom play. According to Haraway, the chimera - a monster out of Greek mythology that is a hybrid of a lion, a goat, and a snake - is a metaphor for the contemporary combination of technology and biology. The term "chimerism" describes, among other things, a creature with a body consisting of cells with DNA from different sources.

The chimeric totems in the works by Assaf Rahat are hybrids created using a technique of winding and weaving strings with glue. Rahat changes the structure of the traditional totem pole. He creates circular and horizontal totems aspiring to perpetual movement and change. These poles create tension between the bonding of one being with another, and a disconnection between them.

Hybrid existence represents the ability to speak in a number of voices, fields, and ranges at one and the same time. The hybrid, the monster, and the other, as presented in the exhibition, are realizations of the dynamic nomadic subject. They are depicted in an arena filled with wonder, allowing for a new gaze on the body.

Curator: Revital Silverman Grun